

Innhold

Forord	6
Kapittel 1. Hva er dysleksi?	13
Definisjon	13
Kjennetegn på dysleksi på ulike alderstrinn	15
Hva skyldes dysleksi?	20
Lese- og skrivevansker som ikke skyldes dysleksi	21
Følgevansker	21
Sterke sider	22
På grunn av eller på tross av?	23
Kapittel 2. Noen ganger dukker flere vansker opp samtidig	26
Spesifikke språkvansker / utviklingsmessige språkforstyrrelser (SSV/DLD)	27
Dyskalkuli / spesifikke matematikkvansker	31
ADHD	34
Kapittel 3. Hvordan oppdager vi dysleksi?	37
Hva ser du? Dynamisk kartlegging	39
Systematisk observasjon og kartlegging	41
En god språk- og leseplan	42
Hvordan finne barn i barnehagen med risiko for å utvikle dysleksi? ..	44
Hvordan kartlegge i begynneropplæringen?	45
Hvordan finner vi elever med dysleksi på 4.–10. trinn?	46
Utredning	47

Dysleksi og flerspråklighet	53
Diagnostisk rapport	55
Kapittel 4. Hva skjer når utredningen er ferdig?	56
Hvem trenger informasjon?	56
Hvordan leser du en rapport?	57
Tilbakemelding til foresatte	58
Tilbakemelding til eleven på barne- og ungdomstrinnet	60
Teamet rundt eleven	61
Administrasjonen	61
Tilbakemelding til voksne elever	62
Kapittel 5. Skole–hjem-samarbeid – en undervurdert kraft?	64
Lytt til bekymringene foresatte har	65
Hva gjør du når foresatte ikke vil se elevens utfordringer?	66
Sjekk ut om foresatte har dysleksi/LSV	66
Vær profesjonell	67
Arbeidsplaner, lekser og det daglige samarbeidet	68
Opplæring av foresatte	69
Lytt til eleven	70
Kapittel 6. Tilpassa undervisning eller spesialundervisning?	71
Barnet vårt har dysleksi – hva har vi rett til?	71
Forholdet mellom tilpassa opplæring og spesialundervisning	73
Enkeltvedtak	76
Individuell opplæringsplan (IOP)	77
Klager	78
Kapittel 7. Mestring, motivasjon og selvtillit	79
Dysleksiens onde sirkel	80
Mestring og motivasjon	81
Selvoppfatning	84
Dysleksiens gode sirkel	85
Åpenhet, trygghet og aksept	85
Spør eleven om hjelp?	86

Kapittel 8. Dysleksivennlig undervisning	88
Dysleksivennlig lærer	90
God tavlebruk	97
Gode læringsstrategier	98
Aller viktigst: Vær positiv til elevene dine	100
Kapittel 9. Den digitale verktøykassa	102
Hva er kompensering?	103
De voksne må være trygge på verktøyene	104
Hvem bestemmer innholdet i verktøykassa?	106
Kapittel 10. Å lære å lese og å lese for å lære	111
Hva er lesing?	112
Normal leseutvikling og avsporing	112
Prinsipper for god leseopplæring	115
Lesekurs	116
Hvordan stimulere til mer lesing?	117
God opplæring i leseforståelse	118
Kapittel 11. «Å lese med ørene»	120
Hva sier forskerne om lese- og skriveteknologi?	120
Hva er talesyntese?	121
Hvorfor får jeg ikke lest opp teksten med talesyntese?	123
Ferdig innlest tekst	124
Direkte opplesing av tekst	126
Kapittel 12. Hva er skriving?	128
Hva er skriving?	129
Faser i vanlig skriveutvikling	129
Skrivestrategier	131
Kapittel 13. Skrivestøtte	134
Touch	135
Prediksjon. Ordforslag	135
Dedikert stavekontroll	137
Tekstkontroll	138
Tale til tekst / diktering	139
Digitale ordbøker	140

Kapittel 14. Andre gode hjelpere	142
Hvordan holde oversikt?	142
Viktige nettsted	142
Nyttige Facebook-grupper	144
Verktøy til å trene på lesing	145
Verktøy til begynneropplæring	146
Lese- og skrivestøtte	146
Tekst til tale, digitale bøker m.m.	147
Tale til tekst/diktering	148
Verktøy til å organisere lærestoffet	148
Touchprogram	148
Tester og kartleggingsverktøy	149
Kapittel 15. Hva må til på systemplan?	150
Kriteriene for å bli en dysleksivennlig skole	151
Kort om sertifisering	156
Fungerer det?	157
Avslutning	158
Noter	160
Litteratur	166